

Lindude laevaloendused

Andrus Kuus, Veljo Volke, Andres Kalamees

Eesti mereosa (territoriaalmeri ja majandusvööndi) pindala on 36 261 km². Ainult kitsal, umbes kahe kilomeetri laiusel ribal sellest on merelinnud rannast korralikult vaadeldavad. Samas üle poole meie merealast on alla 50 meetri sügavune ja võib leida kasutamist veelindude toitumis- või peatumisalana.

Avamere linnustiku uurimiseks on kaks meetodit: lennu- ja laevaloendused. Mõlemal on oma plussid ja miinused. Lennuk liigub loenduse ajal peaaegu kümme korda kiiremini kui laev ega karda madalikke. Seetõttu sobib lennuloendus suurte alade kiireks läbimiseks, samuti loenduse tegemiseks väga madalatel merealadel. Samas muudab suur liikumiskiirus lindude määramise ja loendamise raskemaks, lisaks loendatakse lennuloendusel linde enamasti palja silmaga umbes 75 meetri kõrguselt. Laev liigub küll aeglaselt, kuid jätab loendamiseks rohkem aega, linde saab otsida ja määrata binokli abil ning tulemused on täpsemad.

Üksikuid laevaloendusi on Eestis tehtud varemgi, kuid regulaarselt hakkas Eesti Ornitoloogiaühing sellega tegelema 2005. aastal, kui rahvusvahelise LIFE Nature projekti "Marine Protected Areas in the Eastern Baltic Sea" raames korraldas oma ala meister Jan Durinck siin laevaloenduse kooli-

Laevaloenduse meeskonnas on tavaliselt kolm inimest ja linde vaadeldakse vaid laeva ühelt küljelt.

FOTO: EOÜ ARHIV

tuse ja treeningu. Esimesed loendused organiseerisid Läti kolleegid, neil osales teiste seas kaks eestlast ja loendused ulatusid meiegi vetesse. Peatselt hakkasime ka ise loendusi korraldama ja nüüdseks on neid toimunud mitmesuguse eesmärgiga projektide raames (keskkonnainvesteeringute Keskus, Balti Keskkonnafoorum, Eestimaa Looduse Fond jt) juhtimisel või kaasabil. Loenduste otseseks tegijaks on enamasti olnud Eesti Ornitoloogiaühing.

Nii laeva- kui ka lennuloendus on oma olemuselt transektloendus, kus linde loendatakse liikuvalt platvormilt kindla laiusega loendusribal. Laeva-

loendusel liigutakse tavaliselt kiirusega 8–10 sõlme (u 15–18 km/h). Linde loendatakse 300 m laiusel ribal laeva marsruudi ühelt küljelt. Kindla laiusega põhiribas esinevate lindude loendamine võimaldab välja arvutada lindude asustustiheduse. Loendamine ainult laeva ühelt küljelt lubab vähendada ebasoodsate keskkonnategurite mõju (vastupäike, tuul), samuti tööjookulu. Loendusel osaleb enamasti vähemalt kolm inimest, kes vaheldumisi loendavad, panevad tulemusi kirja ja puhkavad. Linde loendatakse kahe minuti jooksul läbitavate lõikude kaupa. Lisaks loenduse põhiribas ja sellest kaugemal kohatud lindudele eristatakse peatuvaid ja lendavaid isendeid. *Loe edasi lk 2* ▶

JOONISTUS:
CHINTIS
LUNDGREN

Aasta linnu joonistusvõistlus

Septembri keskpaigas algab aasta linnu joonistusvõistlus. Osaleda saab neljas vanuseastmes alates lasteaialastest kuni täiskasvanuteni. Tööde esitamise tähtaeg on 20. oktoober. Tööd hindab asjatundjate žürii. Võistlusel on muidugi

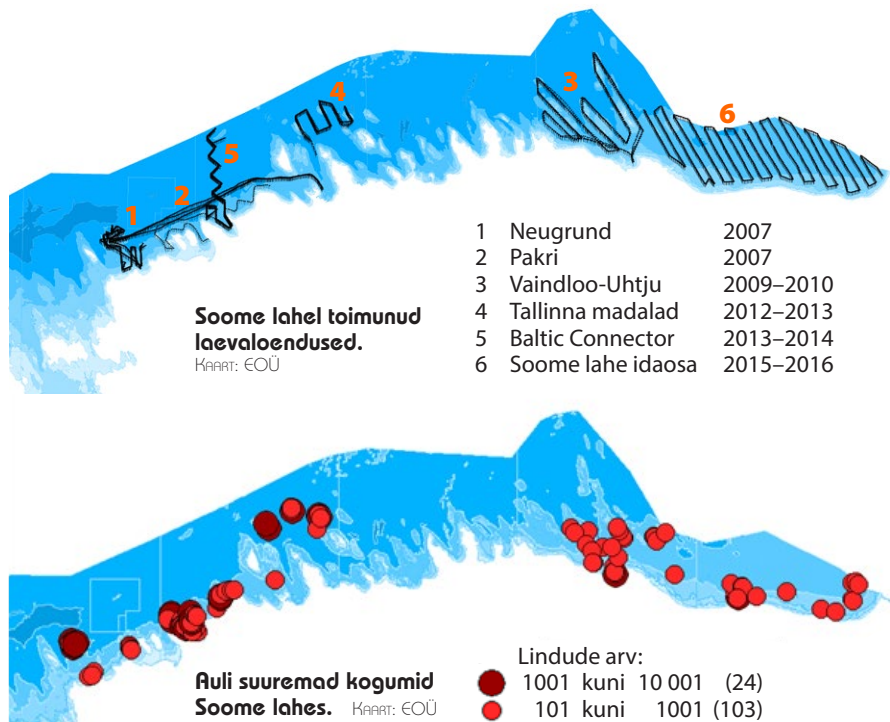
ka auhinnad ning parimatest töödest koostatakse rändnäitus. Joonistusvõistluse tingimused ja juhendi leiab aasta linnu veebilehelt www.eoy.ee/rasvatiha alates 15. septembrist. Lisateave aadressil margus.ots@gmail.com.

Loenduse põhiriiba on omakorda jagatud osadeks: 0–50 m, 50–100 m, 100–200 m ja 200–300 m laeva marsruudist. See võimaldab arvestada peatuvate lindude avastatavuse vähenemist põhiriiba kaugemates osades. Loenduse käigus fikseeritakse pidevalt ka marsruudi punktide koordinaadid, mis hiljem seotakse vaatlusaja kaudu vaatlustulemustega.

Loenduseks kasutatav laev peab olema teatud mõõtmetega: väga väikeselt kaatrilt nõuetele vastavaid loendusiteha ei saa. Üheks tingimuseks on näiteks see, et loendaja silm peab parema nähtavuse huvides asuma vähemalt viie meetri kõrgusel veepinnast. Laeval peab olema võimalik leida loendamiseks koht, mis tagab hea vaatevälja ja pakub samas varju tuule eest. Praktikas on sellisteks kohtadeks osutunud enamasti kaptenisilla avatud küljed. Päris tähtsusetu pole ka laeva kodusadama asukoht, et sõit loendusala liialt pikaks ei kujuneks. Aja jooksul oleme sõitnud üsna mitmel laeval. Viimasel ajal on meie heaks partneriks olnud Tallinna Tehnikaülikooli meresüsteemide instituut; Soome lahes toimunud loendused oleme korraldanud nende uurimislaeval Salme.

Avamerega seotud linnuliigid võib jagada kolme rühma: põhjatooidulised sukelpardid, kalatooidulised liigid ja nn pelaaagilised liigid. Kõige arvukamad on sukelpardid, moodustades peaaegu 90% kõigist laevaloendustel kohatud lindudest. Sukelpartidest omakorda on kõige rohkem esinenud aule, järgnevad must- ja tõmmuvaeras, ülejäänud liike kohtab laevaloendustel harva. Põhjatooidulised sukelpardid peatuvad merel tavaliselt suurte salkadena. Sageli moodustab meil peatuvate lindude arv 1% või enam kogu liigi rändetee populatsiooni arvukusest ja sellised peatuspai-

Sukelpardid on merel enamasti suurtes parvedes ja tõusevad laeva lähenedes lendu. Nende lugemiseks peab olema kogemust. Fotol on auliparv. FOTO: VELO VOLKE

gad on juba rahvusvahelise tähtsusega.

Kalatooidulised liigid peatuvad meie vetes hajusamalt. Arvukaimateks liikideks avamerel on kormoran, alk ja kaurid. Linnukaitseliselt on neist olulisimad kaurid, kes kuuluvad Euroopa Liidu linnudirektiivi I lisa liikide hulka, kelle kaitseks tuleb rakendada erimeetmeid. Meil esinevad valdavalt punakurk- ja järvekaur, keda määriskuste tõttu vaadeldakse traditsiooniliselt koos.

Pelaaagilised linnuliigid veedavad suurema osa ajast mere kohal lennates. Eesti vetes esinevad sellest rühmast kajakad, tiirud ja ännid. Arvukaimateks liikideks neist on avamerel hõbe- ja kalakajakas, linnukaitseliselt olulisimaks liigiks väikekajakas.

Kõige rohkem laevaloendusi on toimunud Soome lahes – mitmesuguste projektide raames kuus korda. Kõige ulatuslikum ornitoloogiaühingu poolt korraldatud loendus algas 2015. aasta kevadel ja lõpeb selle aasta detsembris. Keskkonnainvesteeringute Keskuse

merekeskonna programmist rahastatava projekti käigus kaardistatakse Soome lahe idaosa merelinnud. Esialgsed tulemused viitavad vaeraste arvukale peatumisele selles piirkonnas. 2016. aasta kevadel loendati uurimisalal hulgalt väikekajakaid, mis näitab ala olulisust ka sellele liigile. Varasemate laevaloenduste tulemustest on selgunud auli arvukas peatumine Soome lahe lääneosas. Kahjuks kaasnevad veelindude arvuka peatumisega mõnikord ka probleemid. Näiteks Soome lahe lääneosas asuvale Neugrundi madalikule tahetakse rajada nii tuuleparki kui ka looduskaitseala ja vaidlused madaliku tulevikku üle pole praeguseks veel lõppenud.

Kogu Soome lahe linnustikku hõlmav kokkuvõtte seni puudub. Eel-misel talvel uuriti lennuloendustel Maaülikooli teadlaste koostöös Keskkonnaametiga läbi kogu Eesti mereala, sh Soome laht. Nii selle uuringu kui ka käimasoleva laevaloenduse tulemused on alles töötlemisel ja suuremaid kokkuvõtteid on oodata järgmisel aastal.

Rasvatihase (eba)tavalised pesakohad

Rasvatihane on Eesti kõige sagedasem pesakastilind ja puuõones pesitseja. Üllatavalt sageli võib aga tema pesa leida aga ka majaräästast, aiapostist või koguni postkastist ja muudest ootamatutest kohtadest.

See tihasepere on kasutusele võtnud hoopis suitsupääsukese vana pesa laudas.

FOTO: ALEKSEI HASS

Rasvatihane võib pesitseda nii vanades kui ka uutes postkastides, kui neis on mõni sissekäiguauk.

FOTO: ANDRUS EESMÄE

Võimalik, et see on Eesti kõige suurem rasvatihase pesa ja pesakast. Töökas lind vooderdas terve mesitaru põranda samblaga, kuigi pesa ise on vaid ühes nurgas.

FOTO: OLEV KENIK/ERR

Ootamatu avastus kogu talve nurgas seisnud grillilt.

FOTO: VAHUR POOPUU

Hoolimata kuumavast päikesest õnnestus sel pesakonnal keset lagedat platsi asuvas korvpallilaua torus lennuvõimeliseks saada.

FOTO: KALLI SEIN

Sabatihane ja kukkurtihane

Margus Ots

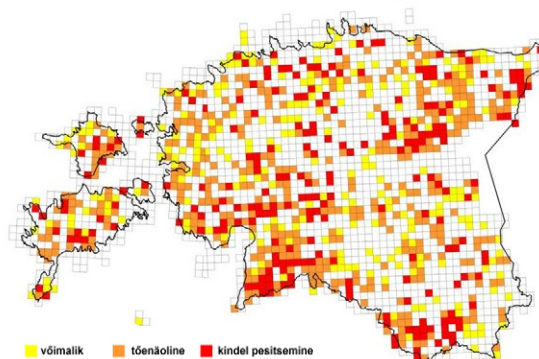
Sabatihane ja kukkurtihane ei kuulu lindude süsteemis meie teiste tihastega samasse, tihaslase sugukonda (*Paridae*), vaid on nende veidi kaugemad sugulased ja kuuluvad omaette sugukondadesse, vastavalt sabatihaslased (*Aegithalidae*) ja kukkurtihaslased (*Remizidae*).

Sabatihane meenutab sabaga lumepalli või pulgakommi.

"PULGAKOMMI, LENDAV PULGAKOMMI."
LOODUSE AASTA FOTO 2014
ŽÜRII TUNNUSTUS LOOMAPORTREIDE
KATEGOORIAS:
KILVAA KESSLER

Sabatihase pesitsusaegne levik.

KAART: EOÜ HAUDELINDUDE LEVIKUTLAS 2003–2009

Sabatihane

Sabatihast ei ole võimalik ühegi teise meie linnuga segi ajada – ta meenutab pisikest kohevat lumepalli, mille otsa on torgatud pikk saba. Saba on isegi pikem kui terve keha koos peaga. Isas- ja emaslind on sarnased. Vanalindude pea on valge, äsja lennuvõimestunud poegade silma kohal kulgeb tahapoole lai tume kulmukaar. Sabatihase laulu, mis sarnaneb sinitihase trillerdusega, kuuleb harva. Kutsehüüd on kolmesilbiline „tsii-tsii-tsii“, tihaste segasalkade sidinast eristub selgelt sabatihase kare „tserr“.

Sabatihane on Euraasias laialt levinud Portugalist ja Briti saartest Jaapani ja Kamtšatvani. Eestis on sabatihane ebahästi levinud sage haudelind, läbirändaja ning talvitaja. Sabatihaseid pesitseb meil 50 000 – 100 000 paari ja talviseks arvukuseks hinnatakse 10 000 – 100 000 isendit.

Sabatihane pesitseb niiskemates,

rohke alustaimestikuga leht- ja segametsades, samuti metsistunud parkides ja puisniitudel. Pesa ehitab ta lehtpuule või kuusele kas vastu puutüve või punub selle oksahargile toetuvana peente okste külge. Pesa võib paikneda väga erineval kõrgusel, nii 1,5 kui ka 15 m kõrgusel. Ovaalne pesa on üleni kinnine ning lennuava on pesa külje ülaosas. Peamiseks pesamaterjaliks on rohkõrred ja sammal, pealt kaetakse pesa samblike ja kasetohu ebemetega. Seest vooderdab sabatihane pesa paksult sulgedega. Sabatihase täiskurnas on 8–13 valget punapruunide täppidega muna. Haudumine kestab 12–14 päeva ning haub vaid emaslind, keda isaslind kogu haudeperioodi jooksul toidab. Pojad lahkuvad pesast 14.–19. elupäeval. Poe-

gade toitmisega tegelevad peale mõlema vanalinnu mõnikord ka teised sabatihased, kes viimaste uuringute järgi on vanalindude lähisugulased (vennad, õed jt). Sabatihase toiduks on peamiselt putukad ja teised väikesed selgrootud. Lindude toidumaja juurde satub sabatihane talvel juhuslikult.

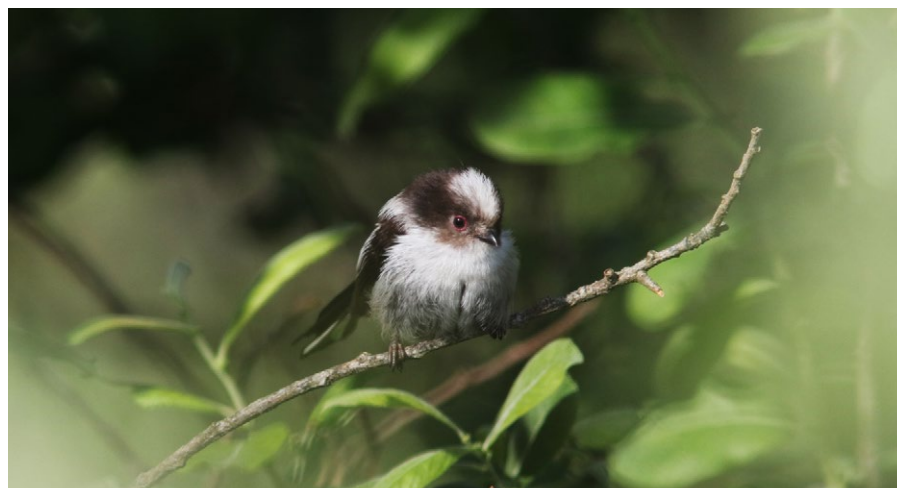
Septembris-oktoobris rändab osa sabatihaseid lõuna ja lääne poole. Sügiseks ja talveks jääb sabatihase pesakond kokku ning on koos ka rändeteel. Kuna karmidel talvedel hukkub sabatihaseid massiliselt, on tema arvukus meil üpris ki kõikuv. Rõngastatud lindude taasleidude põhjal on teada, et Taanis elas üks sabatihane vähemalt 11 aasta ja 1 kuu vanuseks. Tavaliselt elab sabatihane vaid kahe- kuni kolmeaastaseks.

Sabatihase pesa võib olla niihasti madalal pöösastikus kui ka kõrgel puuharude vahel. Valmis pesa on enamasti pealt kinnine ja väikse lennuavaga.

FOTO: NEEME SIIV

FOTO: UKU PAAL

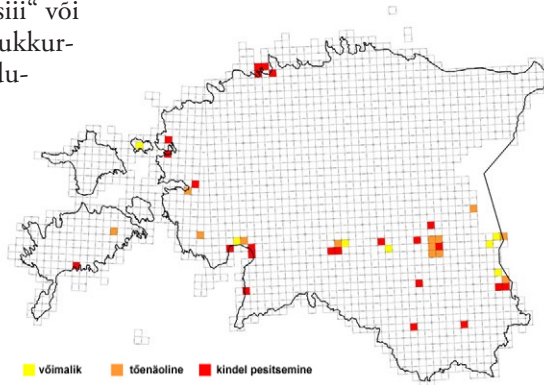
Sabatihase poeg on tumepruuni maski ja valge mütsiga.

Kukkurtihane

Kukkurtihane on väike pruunikas lind helehalli pea ja musta maskiga. Mask on isaslinnul laiem ning emaslinnul väiksem ega ulatu laubani. Noorlinnud on helehallikaspruunid ja must mask puudub üldse. Kukkurtihase kutsehüüd on väga peen ja kõrge venitatud „tsiii“ või ka kolmeosaline „tsi-tsi-tsi“. Kukkurtihase laul koosneb kutsehüüdega põimitud sirinatest ja viledest.

Kukkurtihane on levinud Euroopas ja Lääne-Aasias, levila ulatub Pürenee poolsaarest läänes Altaini idas. Euroopas on levila põhjapiiriks Kesks-Rootsi ja Eesti. Vahemere-äärsed kukkurtihased on paiksed, põhjapoolsemad linnud talvitavad Lõuna-Euroopas ja Lähis-Idas.

Kukkurtihase pesitsusaegne levik.

Kaart: EÕÜ HAUDELINDUDE LEVIKUTLAS 2003–2009

■ võimalik ■ tõenäoline ■ kindel pesitsemine

Vahel võib puudel rippumas näha ka vanu pooleli jäänud pesakasse. Fotol on isaslind.

FOTO: TOOMAS MARSTIK

Eestis on kukkurtihane uustulnuk, kelle esimesed pesad leiti 1950. aastate keskel Kasari suudmeluhalt Läänemaal ning Pedja jõe alamjooksult nüüdsel Alam-Pedja looduskaitsealal. 1950.–1960. aastail arvati neid Eestis pesitsevat kuni 10 paari. 1970. aastate alguses asustas ta ka Tartu ümbruse luhad ning arvukuseks hinnati 15–30 paari. Järgmine, eriti märkimisväärne levimislaine leidis aset aastail 1987–1989, misjärel kukkurtihase asurkond kasvas suurusjärgu võrra, 100–300 paarini. Liigi arvukus kõigub aastati suures ulatuses, kuid see on tasapisi aina suurenenud ning praegu hinnatakse kukkurtihase haudepaaride arvuks 400–600.

Meil elutseb ta peamiselt pajastunud ja roostunud luhtadel, jõe- ja järvekallastel ning mereranniku lahesoppides. Oma iseloomuliku rippuva pesa rajab kukkurtihane tavaliselt keset

Kukkurtihase paar (all isane) peaaegu valmis pesal. Punuda on jäänud vaid torujas sissekäik. FOTO: JAAK SARV

lammipajustikku sirguva kase või remmelga, harvemini paju või lepa oksa külge. See keerukas ja vastupidav ehitise on valmistatud taimekiududest ja villast ning võib oksa küljes säilida mitu aastat. Ühes pesas mitu korda siiski ei pesitseta. Pesa ehitamist alustab tavaliselt isaslind, kes teeb valmis pesa aluse ja välisseina, sisemuse vooderdab aga emaslind. Isaslinnud rajavad kevadel ka mitu mängupesa, mida pesitsemiseks ei kasutata. Kukkurtihase täiskurnas on 6–8 valget muna. Haudumine kestab 12–15 päeva ja pojad lahkuvad pesast 15.–20. elupäeval. Kukkurtihase toiduks on peamiselt putukad ja teised väikesed selgrootud.

Kukkurtihane saabub Eestisse aprillis, kuid varajastel kevadatel võib neid kohata juba märtsi lõpus. Sügisel lahkuvad kukkurtihased meilt septembris ja oktoobri alguses, ent üksikuid isendeid vaadeldakse veel novembriski. Eestis on kukkurtihast korra ka talvekuudel vaadeldud – 29. detsembril 2009 Pärnumaal Pikla kalatiikide roostikus.

Rõngastatud lindude taasleidude põhjal on teada, et Ungaris elas üks kukkurtihane vähemalt seitsme aasta vanuseks. Tavaliselt elab kukkurtihane vaid kahe- kuni kolmeaastaseks.

Kukkurtihase poeg on hoopis helepruun ja ilma maskita.

FOTO: UKU PAAL

Salapärane madukotkas

Eedi Lelov, Kotkaklubi madukotka liigikoordinaator

Madukotkas on rändlind, kes talvitat Aafrikas Sahara kõrbest lõunasse jäävates savannides, üksikud linnud jäävad ka Lõuna-Euroopasse, Vahemere põhjakaldale. Eestisse saabuvad madukotkad tavaliselt aprilli keskpaigast alates ja lahkuvad enamasti septembris, kuid erandjuhtudel on linde kohatud ka veel oktoobris. Madukotkad nagu teisedki suured haukad (suur-konnakotkas, harksabad) on omamoodi „kroonilised hulkujad“, kes kolavad ringi ka põhja pool oma sünnikodu. 1936. a suvel lasti Tartumaal Laiuse kihelkonnas madukotkas, kes oli 1932. aastal rõngastatud Lätis Pabaži lähedal. Järgest rohkem kohatakse madukotkaid ka Soomes. Esimene vaatlus põhjanaabrite juures tehti 4. oktoobril 1979 Virolahis. Samas paigas on soomlased teinud enamiku oma madukotkavaatlustest.

Eesti kuuest pesitsevast kotkaliigist on madukotkas kõige haruldasem ja ainuke, kelle pesa meie aladel sel aastatuhandel pole leitud. Arvatakse, et aegajalt võib mõni paar meil siiski pesitseta. Madukotkas on siin nii haruldane, et kõik vaatlused peab kinnitama Eesti Ornitoloogiaühingu juures tegutsev Eesti linnuharulduste komisjon. Madukotkas on taandumas kogu Kesk-Euroopast. Põhjuseks peetakse inimtegevuse mõju suurenemist ja sellega seoses tema toidulaua vaesumist. Tüüpilise monofaagina toitub madukotkas põhiliselt roomajatest.

On olnud aegu, mil madukotkad pesitsesid Eestis regulaarselt. Näiteks oli see nii eelmise sajandi esimesel poolel. Tol ajal olid madukotka toitumisalad tunduvalt soodsamad: metsaheinamaad ja jõeluhad olid niidetud, metsad korrastatud, põllud maaparandusest puutumata ning leidus rohkesti kiviaedu, eriti Eesti läänepoolses osas ja saartel. See oli aeg, mil leiti mitmeidki pesi. Pesade otsimise motiiviks oli praeguste loodussõprade vaatevinklist taunitav tegevus – munade kollektseerimine. Tegelikult oli see pesa rüüstamine, sest madukotka kurnas on vaid üks suur valge muna. Linnuharulduste komisjoni aruannetest selgub, et Eestis korjati madukotka mune 19. sajandi lõpul kahel korral ja 20. sajandil seitsmel korral; neist seitsmest korjamisest kuus toimus enne Teist maailmasõda või selle ajal. Ühtlasi on teada kaks

Madukotka levikukaart.
Aafrika keskosas on vaid talvitusala, aasta ringi elavad madukotkad Indias ja Indoneesia väiksematel saartel.

KAART: BIRDLIFE INTERNATIONAL

Väike-konnakotkast suurem ja kaljukotkast väiksem haugaslane. Emaslind isasest veidi suurem. Noor- ja vanalinde on raske eristada. Saagijahil kasutab nii rappelendu kui ka vastutuules hõljumist. Lennupilt suhteliselt lai, kotkalik. Toiduks olevaid madusid veab enamasti nokas, kusjuures kolmandik kuni pool vonkleb nokast väljas. Võib segi ajada heleda hiireviu ja herilaseviuga.

- Tiibade siruulatus kuni 180 cm.
- Keha üldpikkus kuni 65 cm.
- Kaal 1700–1900 g.
- Ülapool hallikaspruun, alapool hele, valge.
- Tiiva alapool pole tiivanuki kohal tumedat laiku (koma).
- Pea jäme, kakulik, kael lühike, eriti märgatav istudes.
- Jalad ja nokk sinakashallid.
- Hääl hele, kõlav ja meloodiline „jüok“.

FOTO: HANNU HUHTINEN

munaga pesaleidu, mille puhul võib samuti oletada, et munad läksid kellegi kollektseerimisele. Peale munade korjamise lasti („kollekteeriti“) ka vanalinde. Näiteks: 15.05.1936 Mihkli khk., Pärnumaa, emaslind, pesa 1 munaga (lastud ja muna kollekteeritud, mõlemad isiklikus kogus).

Kuni 1960. aastate teise pooleni käis aktiivne „kullisõda“, kus jahimehed said iga lastud „õela ja jahifaunat kahjustava kulli“ jalgade viimise eest jahindusklubisse preemiapunkte. Preemiat maksti küll vaid roo-loorkulli, kanakulli ja raudkulli eest, sest kotkad olid alates 1957. aastast looduskaitse all, kuid „paber on paber“ ja tegelikult lasti tol ajal ka kotkaid; muu hulgas sattus kogumispunkti ka sinakashalle madukotka jalgu.

„Ussikull“ pesitseb eelkõige rabservade männikutes ja luitemännikutes. Valgevenest pärit vaatlustulemuste põhjal on talle eriti meelepärased metsiste mängupaigad. Pesa ehitab ta tavaliselt männipuu võraste, kus seda on teinekord vägagi raske märgata. Madukotka pesi leitakse harva ka seetõttu, et erinevalt teistest suurtest röövlindudest teeb ta enamasti igal aastal uue pesa. Eestis on Pärnumaalt teada siiski üks 10 m kõrgusel männi tipus asunud pesa, kus lind pesitses kahel aastal järjest (1942 ja 1943). Valgevenest Vitsebski oblastist on teada kaks pesa, kus madukotkas pesitses koguni kolmel aastal järjest. Asustatud madukotka pesa reedavad pesa lähedusest leitavad suled,

räppetombud ja roojalärakad. Pesa on vooderdatud männiokste tippudega. Pesa kõrgus maapinnast sõltub puistust. Pärnumaal on näiteks pesa leitud ka kuue meetri kõrguselt männi võrast (1945. a). Vitsebski oblastist avastatud kahe samal ajal asustatud madukotka pesa kaugus teineteisest oli u 6 km. Valgevenes on madukotkas pesitsenud vaid umbes kilomeetri kaugusel asustatud kaljukotka pesast, 700 meetri kaugusel kalakotka ja 1,5 km kaugusel must-toonekure pesast.

Eesti madukotkaste pesaelust teatakse väga vähe. Munakorjajate kroonikat lugedes selgub, et madukotkaste mune on pesadest võetud esimesest lehekuu päevast sama kuu keskpaigani.

Madukotka muna on valkjas, suur ja kogukas. Näiteks 1. mail 1942 Pärnumaalt kollekteeritud muna mõõtmed olid 77,5 × 60,6 mm. Haudeperiood on madukotkastel küllaltki pikk, 46–48 päeva, ja pärast õnnelikku munast koorumist läheb veel 60 päeva, enne kui noor lind lennuvõime saavutab.

Nagu nimigi ütleb, toitub madukotkas madudest. Meie maal on tal valida vaid rästiku ja nastiku vahel, erandjuhtudel püüab ta ka mõne hiire ja linnupoja. Kleenukesed arusisalikud kõhtu eriti ei täida. Eestis kunagi lastud madukotkaste magudest on leitud kümme roomajat: neli rästikut, viis määramata madu ja üks arusisalik. Vitsebski oblasti 51-st madukotka saakobjektist olid 17 rästikut, 14 nastikut ja 14 määramata maod. Sealsetes rabades ulatub rästikute asustustihedus üheksa

Madukotkastel on vaid üks poeg, keda tuleb hoolega kaitsta. Foto on tehtud Prantsusmaal.

FOTO: BERNARD JOUBERT

Madukotkas on suure pea ja pruuni seljaga. Foto on tehtud Indias, kus madukotkad elavad aasta ringi.

FOTO: ARAVIND VENKATRAMAN

isendini hektari kohta. Eesti roomajate asustustiheduste kohta andmeid ei ole. Madukotkas ei ole madude mürgi suhtes immuunne. Teda kaitseb vaid tihe sulestik ja osavus.

Roomajat, olgu see siis rästik, nastik või arusisalik, on kõige lihtsam tabada madala taimkattega aladelt. Sellisteks aladeks on eelkõige siirdesood, kõrgsood, raielangid ning põlendikud, samuti kruusakattega metsateed ja põlumajanduskõlvikuid ühendavad teed suurte soolade läheduses. Teedel käivad maod end soojendamas. Sobivad paigad saagiotsinguks on ka freesturbaväljad, eelkõige nende veidi rohtu-

nud servad ja kuivenduskraavide kaldad. Kui kuivendamata sood-rabad püsivad muutumatuna aastakümneid või isegi aastasadu, siis raielangid on madukotkale saagipaigaks vaid mõne aasta. Raielank võsastub ja kuigi seal võib madusid elada, ei saa suur lind neid lihtsalt kätte.

Madukotkal on saagipüüdmiseks kaks põhilist viisi: varitsus kusagil kõrgemal kohal istudes või hõljuv ja raplev lend jahiala kohal. Tavaliselt lendab lind u 30–40 meetri kõrgusel ja ikka nii, et ereda päikese korral jääks valgus seljataha. Asko Lõhmus on Eestis madukotka toitumisala suuruseks pakkunud 9 km² (Ida-Virumaal 1992. aastal) ja 25 km² (1978. a suvel Kesk-Eestis).

Põhja-Valgevenes on madukotkaid saagijahil kohatud kuni 6 km kaugusel asustatud pesast.

Sel aastatuhandel on madukotkaid vaadeldud peaaegu kõigis Eesti maakondades. Vaid Hiiumaale, kus veel 1980. aastatel teda regulaarselt nähti, pole ta viimaste aastate jooksul jõudnud. Enamik vaatlusi pärineb siiski Lääne- ja Loode-Eestist. Seal on ka linnuvaatlemise aktiivsus suurim, eelkõige kevadperioodil. Ühtki kinnitatud madukotka vaatlust pole teada vaid 2007., 2013. ja 2015. aastast. Madukotka viimane teadaolev pesaleid jääb meil aga koguni 1971. aastasse, lennuvõimestunud noorlindu nähti viimati 1983. aastal.

Palume kõigist, ka väga vanadest madukotkale viitavatest vaatlustest teada anda linnuharulduste komisjonile aadressil margus.ots@gmail.com või postiga aadressil Veski 4, Tartu.

Eesti suurkoovitajate rändeteed

Riho Marja, Jaanus Elts

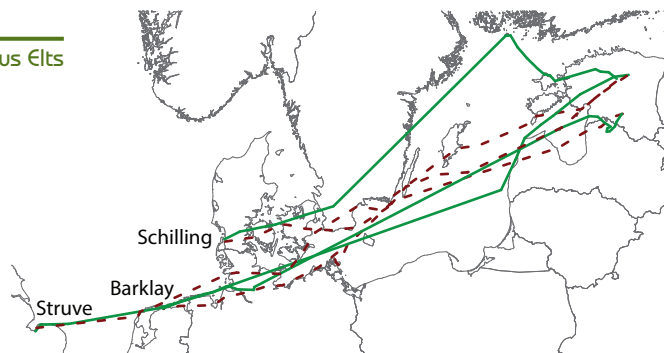
2015. aastal varustasime Eesti Ornitoloogiaühingu uuringu käigus Keskonnainvesteeringute Keskuse toel GPS-saatjaga seitse suurkoovitajat. Sel aastal õnnestus saatja andmed kätte saada kolmelt linnult: Viljandimaalt pärit Barklaylt, Struvelt Lääne-Viru- maalt ja Schillingilt Järvamaalt. See andis esmakordse võimaluse uurida Eesti suurkoovitajate rändeteid. Senine teave põhines vaid 11 rõngastatud koo- vitaja taasleiul.

Suurkoovitajate rändeteed.

KAART: RIHO MARJA

--- Sügisränne
— Kevadränne

Kõik kolm lindu asusid rändele pärast ebaõnnestunud pesitsemist. Esimesena startis 19. juunil Schilling, kes jäi 29. juunil pidama Lakolki ja Mjoldeni vahelisele rannikualale Taanis. 20. juunil retke alustanud Barklay oli järgmisel päeval juba Rootsis ja Saksamaal ning 23. juunil Hollandis Waddensee piirkonnas. 21. juunil startinud Struve lendas talveks koguni Inglismaale North Woottonisse, kuhu jõudis 11. juulil. Kõik kolm lindu veetsid oma

Satelliitsaatjaga suurkoovitaja.

FOTO: TARVO MIHUSSAAR

talve üllatuslikult väiksel alal (48, 54 ja 126 km²).

Sel kevadel asus 6. aprillil esimesena koduteele Inglismaal talvitanud Struve, kes oli 8. aprillil tagasi eelmise aasta pesitsuspiirkonnas. 7. aprillil Hollandist startinud Barklay jõudis vanasse pesitsuspaika juba järgmisel päeval ning 14. aprillil Taanist alustanud Schilling 18. aprillil. Kõigi kolme linnu esimene pesitsuskatse ebaõnnestus ka sel aastal. Vaid Schillingil õnnestus tuvastada järelkurn, kust koorusid ka pojad.

Must-toonekurg Eedi tänu talgulistele

Urmas Sellis

Mullu oktoobris toimusid Karula rahvusparkis Eesti Ornitoloogiaühingu ja Kotkaklubi koostöös talgud, mille käigus puhastati ligi kaks kilomeetrit Saera oja (vt Tiirutaja nr 31). Lootsime, et seal kandis elav must-toonekurg Eedi või mõni tema liigikaaslane leiab suvel selle koha üles ja saab hõlpsamini kala püüda. Nüüd võime julgelt öelda, et töö sai tehtud asja eest. Sel aastal käisid Eedi ning vähemalt üks ilma märgisteta must-toonekurg puhastatud lõigul korduvalt toitumas. Eedile oli see paik koguni kõige sagedamini kasutatud toitumisala! Satelliitsaatja on määranud tema asukoha sel lõigul enam kui 40 korral.

Eedi pesas oli 2016. aastal neli muna (esimene 11. aprillil), millest koorus kolm (esimene 15. mail) ja lennuvõimestus juuli teisel poolel kaks poega. Enam-vähem samamoodi ja samal ajal kulges pesitsus ka Karula teise must-toonekure pesas, mida saime jälgida veebikaamera kaudu. Oma osa nende edukas pesitsemises võis olla ka talgutel. Eedi asus rändele lõuna poole 12. augustil, kuu aega varem kui mullu. Tema talvine sihtkoht on tõenäoliselt Saudi Araabia, kus ta veetis ka läinud talve.

Tänavu sügisel korraldab Eestimaa Looduse Fond seitse must-toonekure talgut, neist kolm Karula kandis. Vaata veebilehelt www.talgud.ee.

Eedi (istub) ja tema kaaslane.

FOTO PESAKAMERAST: AIN NURMILA

Linnuhvilised soovivad

Eesti lindude ränne.

Tarvo Valker. Kirjastus Varrak, 2016. 216 lk.

Viimane Eesti lindude rännet käsitlev raamat ilmus 1975. aastal. Pärast seda on tänu tehnoloogia arengule teadmised sel teemal oluliselt täienenud ning uue põhjaliku ülevaate ilmumine väga tänuväärne. Lindude ränne on äärmiselt keeruline ja mitmekülgne nähtus.

Seepärast on tõeline proovikivi välja valida, millest ja kui põhjalikult kirjutada ning kuidas seda lihtsas keeles esitada. Raamatus on püütud käsitleda kõiki teemasid alates rände uurimise ajaloost kuni kliimamuutusteni ning vaatluskoha, -aja ja -tehnikavalikuni. Mõnele teemale on pühendatud lõiguke, teisele mitukümmend lehekülge. Pikemates peatükkides on raamat kohati liiga detailne ja tavalisele linnusõbrale ehk raskesti jälgitav. Autori valikul on läbivald rohkem tähelepanu pööratud toimunud muu-

tustele lindude rändekäitumises. Samas on üllatavalt vähe juttu näiteks Eesti lindude uurimisest satelliitsaatjate abil, pole mainitud Eesti teadlaste kliimamuutuste ja rände seoste uuringuid jm. Raamatus on pikad tabelid süstemaatilises järjestuses liikide rändeaja ja olulisemate koondumispaikade kohta Eestis. Samas võinuks kas või tuntumate liikide kohta olla ülevaatlik skeem fenoloogilises järjestuses. Loodetavasti võetakse järgmisena põhjanaabrite eeskujul ette Eesti lindude rändeatlase koostamine.

EOÜ 20. suvepäevad

2.–3. juulil toimus Lahemaa servas Kolgal Eesti Ornitoloogiaühingu avatud suveseminar ehk 20. suvepäevad. Osalejaid saabus sel aastal 163, kelle seas oli ühingu liikmeid ja külalisi peaaegu võrdselt. Viimaste aastate meeldiva suundumuse na oli taas näha palju lapsi ja noori. Ürituse baasiks olnud Kolga kool ning kaunis ja mitmekesine piirkond löid suurepäraseks eelduseks päevade kordaminekuks. Ka suviselt vahelduv ilm pidas ennustust hoolimata peaaegu lõpuni vastu peamiselt päikeselisena. Täname kõiki osalejaid, abilisi ja toetajaid, eriti Keskkonnainvesteeringute Keskust. Suvepäevade kroonika ja viited pildigaleriidele leiad EOÜ veebilehelt www.eoy.ee.

FOTO: MARGUS KUPP

FOTO: KERSTI KINNS

FOTO: KERSTI KINNS

FOTO: MARGUS KUPP

Tornide linnuvaatluspäev

14. mail toimunud tornide linnuvaatluspäeval vaadeldi linde 15 vaatlustornist ja Eesti kõrgeimalt mäelt ehk Kiviõli poolkoksimäelt. Kõige liigirikkama torni tiitli sai vaatluspäevade kuueaastasest ajaloos juba neljandat korda ülekaalukalt Pärnumaal asuv Kabli vaatlustorn 111 liigiga. Tulemus jääb vaid kolme liigiga alla sama koha käes olevale vaatluspäevade rekordile. Teise koha saavutas 86 liigiga Haeska torn Läänemaal ja kolmanda 72 liigiga Aardla torn Tartumaal. Kokku nähti ja kuuldi 167 linnuliiki, mis on vaatluspäevade kolmas tulemus. Kõige põnevamad liigid olid vaenukägu Rumpo vaatetornis Vormsil ja puna-harksaba Valgamaal Tellingumäel. Suur tänu kõigile osalejatele, juhendajatele ja koordinaator Thea Permle.

FOTO: MARGUS KUPP

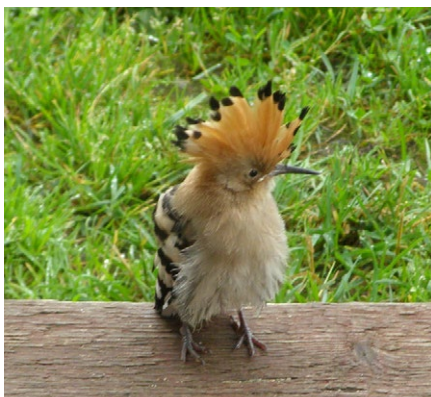
Estonian Open 2016

13. augustil toimus Hiiumaal 22. linnuvaatlemise võistlus ehk linnuralli Estonian Open. Võistlejatel tuli saarel 14 tunni jooksul üles leida võimalikult palju linnuliike. Osales seitse võistkonda Eestist, kuus Soomest ja üks Lätist kokku 55 liikmega. Ralli võitis 125 liigiga Soome meeskond METS. Parim Eesti võistkond Läänemaa Linnuklubi jagas 122 liigiga teist kohta. Naiskond Eesti Naised tegi ajalugu sellega, et läbis esimest korda kogu ralli jalgsi. Hiiumaalt leiti

päevaga kokku 168 linnuliiki. Kesiste tulemuste üheks põhjuseks oli kindlasti sel päeval valitsenud halb ilm. 2003. aastal Hiiumaal toimunud rallil leidsid võitjad sealt 148 ja kõik osalejad kokku koguni 182 liiki. Huvitavamad liigid olid seekord koldjalg-hõbekajakas, mustviires, kaljukotkas, 11 kanada laglet, kaks veetallajat ja mudanepp. Linnurallit korraldavad klubid Estbirding ja Viron Lintuseura. Järgmisel aastal toimub võistlus 12. augustil Lääne-Virumaal.

Vaenukägu.

FOTO: KATARINA TOMPS

Parim Eesti meeskond.

VÄRSKULT: TÄRVO VALHER, HANNES PEHLAK, MATI KOSE, RENNO NELUS, LISAKS FOTO AUTOR LEHO LUIGUJÕE

Algas EOÜ arenguprojekt

Augustis alustas Eesti Ornitoloogiaühing projekti, mille käigus analüüsitakse ühingu liikmete ja partnerite abiga organisatsiooni hetkeseisu ning muudatuste vajadust. Vaatluse all on sellised olulisemad valdkonnad nagu organisatsiooni tegevussuunad, juhtimine, liikmeskond, partnerlussuh-

ted ja rahastus. Liikmete ja partnerite arvamust ühingu tegevuse kohta uurime sügiskuudel e-posti teel korraldatava küsitluse kaudu. Seejärel toimub kolm temaatilist aruteluseminari, millel tehtavad otsused leiavad koha EOÜ arengustrateegias ja tegevuskavas. Projekti eesmärk on muuta ühingu senisest

tugevamaks, tõhusamaks ja jätkusuutlikuma rahastusega organisatsiooniks. Projekt lõppeb 2017. aasta mais, seda rahastab Kodanikuühiskonna Sihtkapital. Lisateave: Liis Keerberg, liis.keerberg@eoy.ee, 520 8967.

Looduskaitsemärgid

Keskkonnaminister Marko Pomerants andis 9. mail keskkonnakuu avamisel üle Eesti looduskaitsemärgid, mille teiste seas pälvisid Eesti Ornitoloogiaühingu direktor Andres Kalamees ning loodusajakirjanik, linnusöber ja ühingu liige Toomas Jüriado. Andrese teekond Eesti looduskaitse algas Lääne-Eesti saarte biosfääri kaitseala teadusdirektori ja hiljem direktorina. Pärast seda on ta peaaegu kaks aastakümnet juhtinud Eesti Ornitoloogiaühingut ning osaleb ise ka paljudel välitöödel, juhendab lin-

nuvaatlusi jm. Tänu Toomas Jüriadole on aga ornitoloogiaühing saanud pärast taasutamist tugeva liikmeskonna ning tegutsenud edukalt hariduse ja teavituse vallas.

Looduskaitsemärke annab Keskkonnaministeerium välja alates 2011. aastast. Märgiga tõstetakse esile neid, kellel on suuri teeneid Eesti looduse uurimisel, loodusteadmiste levitamisel ning looduskaitse edendamisel, arendamisel ja tutvustamisel nii üleriigilisel kui ka rahvusvahelisel tasandil.

Looduskaitsemärgi kandidaadid. Vasakult esimene Toomas Jüriado, kolmas Andres Kalamees.

JANEK JÖGISPAAR / WUULU.BIONEER.EE

Üle tuhande lapse sai linnuharidust

Eelmise aasta novembrist selle aasta maini käisid kuus Eesti Ornitoloogiaühingu juhendajat mööda lasteaiade ning tutvustasid lastele talviseid ja suviseid aialinde ning nende abistamise võimalusi. Talvel räägiti lindude toitmisest ja vaadeldi toidumaja juures tegutsesaid linde, kevadel räägiti pesakastidest ja uuriti lasteaiade ümbruse linnuelu. Üheksas maakonnas osales kokku 39

lasteaiada 57 rühmaga. Õppeprogrammidest sai osa vähemalt 1089 last ja 148 õpetajat ning teisi täiskasvanuid. Suur tänu kõigile juhendajatele ja abilistele. Ettevõtmist toetasid Keskkonnainvesteeringute Keskus, Nordic Houses, Vara saeveski ja Bauhof.

Juhendaja Riho Kinks näitab Värska lastele, kuhu ja kuidas panna üles pesakasti. FOTO: EVE KÄPTEN

Noored looduskaitsejad keskkonnaministriga (tagumine).

FOTO: KESKKONNAMINISTEERIUM

Leiti maailma vanim merisk

1. augustil õnnestus linnuvaatleja Hans Keijseril Hollandis Rotterdami lähistel teleskoobiga välja lugeda jalarõnga kood meriskil, kes osutus teadaolevalt maailma vanimaks oma liigi esindajaks. See lind rõngastati 1972. aasta 3. märtsil vähemalt kaheaastasena Hollandis Texeli saarel. Lind oli seega vähemalt 46-aastane. Eesti teadaolevalt vanim merisk on 18-aastane. Selle vähemalt aastase linnu rõngastas Arvo Täll 1979. aastal Kihnus ning püüdis samas uuesti 1983. ja 1996. aastal. Just merisk avas 1910. aasta 26. juunil ka Eesti lindude rõngastamise ajalo, kui sai Vilsandi rahvusparkis Telve saarel esimese linnuna rõnga jalga.

Merisk. FOTO: MATTI RAHU

Lahkus EOÜ auliige

1. juunil suri Soomes Huikonmäel 76-aastaselt Eesti Ornitoloogiaühingu auliige Ilkka Stén. Ta oli Soome linnurõngastuskeskuse juhataja, Mikkelilääni keskkonnanõunik, Soome Linnuühingute Liidu (praegu Birdlife Suomi) juhatuse esimees, Soome Looduskaitseliidu juhatuse liige jm. Eriline huvi Eesti vastu ja tihedamad sidemed Eestiga tekkisid tal alates 1950. aastatest. Sajandivahetusel oli ta Soome linnuühingu Eesti toimkonna koordinaator. Ilkka valdas vabalt eesti keelt, külastas sageli Eesti paremaid linnupaiku ja oli eksperdikas meie linnukaitset käsitlevates projektides. 2003. aastal valiti Ilkka Stén Eesti Ornitoloogiaühingu auliikmeks ja ta on ka Eesti Looduseuurijate Seltsi auliige.

Ilkka Stén 2015. a. Örö Saarel.

FOTO: PIIRIKO KARRA

Õnnitlused

Eesti Ornitoloogiaühing õnnitleb juubeli puhul ja tänab toetuse eest:

Andres Kalamees	50
Jaanus Elts	50
Koit Eller	50
Andrus Kuus	55
Haldja Kangur	55
Jevgeni Shergalin	55
Mihkel Maala	55
Rolf Uhling	55
Siiri Konks	55
Aleksander Parman	60
Jüri-Karl Seim	65
Toomas Talve	65
Matti Ahola	70
Rein Kirst	70
Rein Mikk	70
Eet Tuule	75
Kati Läll	75
Tõnu Joab	80
Ruth Ling	90

Aasta lind 2017

Juuli algul toimunud Eesti Ornitoloogiaühingu suvepäevadel kuulutati välja aasta lind 2017, kelleks on turteltuvid. Eestis pesitseb selle perekonna kaks liiki: turteltuvi ja kaelus-turteltuvi. Turteltuvid valiti aasta linnuks seetõttu, et need kaks liiki on ühed kõige vähem uuritud linnuliigid Eestis. Pealegi on nende arvukus viimastel kümnenditel kõvasti kahanenud nii Eestis kui ka mujal. Ühtlasi saavad turteltuvide aastal tuttavamaks teisedki meie tuvid. Eesti Ornitoloogiaühing valib Eesti aasta lindu alates 1995. aastast ning turteltuvid on järjekorras 23. Varasemate aasta lindudega saab tutvuda veebilehel www.eoy.ee/aastalind. Lisateave: Jaanus Elts, jaanus.elts@eoy.ee, 515 3641.

Kaelus-turteltuvi. FOTO: JOHN BRIDGES/ASPB-IMAGES.COM

Osale

■ 1. septembril algab ajakirja **Eesti Loodus fotovõistlus**, mis on üks Eesti suuremaid loodusfotode konkursse. Osaleda saab noorte ja ka täiskasvanute kategoorias. Võistlustöid oodatakse hiljemalt 1. oktoobriks. Muu hulgas annab Eesti Ornitoloogiaühing eriauhinna parimate aasta linnu fotode eest. Vaata lähemalt veebilehelt www.eesti-loodus.ee

■ 1. septembril algab 15. **EENeti arvutijoonistuste võistlus**, mille pealkiri on sel aastal „Ajarada“. Rasvatihase aasta puhul on üks võistluse teemadest „Tii-tii-digitihane“. Võistlus toimub neljas vanuserühmas, tööd tuleb esitada hiljemalt 18. novembril. Parimatele töödele ja juhendajatele on auhinnad. Võistlus toimub koostöös Eesti Rahva Muuseumi ja Eesti Ornitoloogiaühinguga. Vaata lähemalt veebilehelt <http://joonistaja.eenet.ee>.

■ 21.–22. septembril toimub Läänemaal seminar „Linnud ja tekstid“, mis keskendub lindude kujutamisele kultuuris: kirjanduses, folklooris, kunstis, keskkonnaajaloos, samuti meedias laiemalt. Esimesel päeval lahkuvad teemat Eesti, Soome ja Ungari teadlased. Teisel päeval toimub Lihula mõisa saalis kõigile huvilistele avatud osa, kus oma mõtteid avaldavad kirjanik Peep Ilmet, folkloristid Marju Kõivupuu ja Mall Hiimäe, keskkonnaajaloolane Ulrike Plath ning linnumees Urmas Sellis. Samas tehakse kokkuvõtte esimese päeva teadusseminarist. Öhtusel linnuretkel tutvutakse Matsalu linnueluga

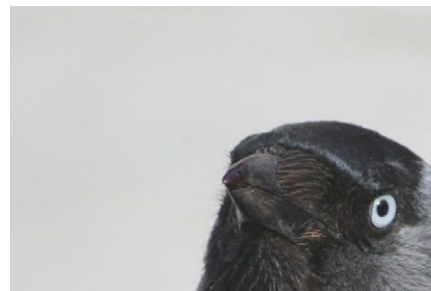
ja jälgitakse Eesti suurimat sookurgede rändekogunemist. Seminar kuulub samal ajal algava Matsalu loodusfilmide festivali kavasse. Osavõtusoovist tuleb teatada aadressil ellemari@utkk.ee või telefonil 5191 1810. Vaata lähemalt EOÜ veebilehelt www.eoy.ee.

■ 1.–2. oktoobril toimuvad rahvusvahelised linnuvaatluspäevad **Euro-Birdwatch 2016**. Sellega juhitakse tähelepanu lindude sügisrändele ja meid ümbritsevale linnurikkusele. Osalemiseks tuleb neil päevil vaid lindude tegutsemist jälgida. Seda võib teha nii koduaias kui ka pikemal linnuretkel. Palume nähtud liigid ja lindude ligikaudse arvu kirja panna ning võimaluse korral edastada andmed juba 2. oktoobril hiljemalt kell 15, kasutades EOÜ kodulehel www.eoy.ee olevat ankeeti. Kes selleks ajaks ei jõua, neilt ootame andmeid 6. oktoobriks, siis võib neid saata ka postiga aadressil Veski 4, 51005 Tartu. Lisateave: riho.kinks@eoy.ee, 508 6690.

■ 7.–9. oktoobril toimub Järvamaal Lõõlas Kaitseliidu Järva maleva õppekeskuses Eesti Ornitoloogiaühingu **praktiline sügislaager**, mis korraldatakse EOÜ mälumänguga kogutud annetuste toel. Selle eesmärk on otsida metsamassiividest kaitsealuste linnuliikide seni teadmata pesi, et tagada nende kaitse. Eriline tähelepanu on loomulikult ohustatud must-toonekurel. Kaasa löövad oma ala parimad eksperdid Kotkaklubist, kes annavad praktilisi näpunäiteid pesade leidmiseks. Osalema on oodatud kuni 40 vähemalt 16-aastast inimest. Osalejatele pakutakse majutust, sööki-jooki, mõnusaid õhtuseid tegevusi ja head sügisest metsaelamust. Info ja registreerimine kuni 3. oktoobrini aadressil urmasbl@gmail.com või telefonil 5666 0628.

■ Novembrini saab aasta linnu veebilehel osaleda **määramisvõistlusel**. Eelmise voo ru õiged vastused ja uued ülesanded avaldatakse iga kuu alguses. Linde tuleb ära tunda nii fotodelt kui ka hääle järgi. Osaleda saab algajate või edasijõudnute tasemel. Iga kuu loositakse osalejate vahel auhindu. Vaata veebilehelt www.eoy.ee/rasvatihane.

Määramisvõistluse üks pildiküsimusi algajatele. FOTO: MIRAGO VUUR

■ 15. novembril algab **maismaa talilinnuloenduse** 30. hooaeg. Osalemiseks tuleb talve jooksul kolm korda läbida oma valitud umbes 10 km pikkune rada ning kirja panna kõik kuulnud ja nähtud linnud. Loendusandmete abil jälgitakse Eestis talvitavate lindude käekäiku ja iga uus osaleja on suureks toeks. Kaasalõõmiseks võta ühendust aadressil jaanus.elts@eoy.ee või telefonil 742 2195.

Vigade parandus

Eelmises Tiirutajas oli Looduse Aasta Foto üks võidutöödest tehnilise apsu tõttu moonutatud. Vabandame autori ees ja avaldame foto uuesti.

Geteli Hanni, „Lehelinnu peitusemärg „troopikas““. I koht kategoorias „Laste looduspildid“.

Eesti Ornitoloogiaühing
Veski 4, Tartu 51005
Telefon: 742 2195
E-post: eoy@eoy.ee

Tiirutaja toimetaja: Riho Kinks
Telefon: 508 6690
E-post: riho.kinks@eoy.ee
Tiirutaja ilmub neli korda aastas

Lehe väljaandmist on peale märgitud autorite toetanud Keskkonnanvesteeringute Keskus
Küljendus: Eesti Loodusfoto

ISSN: 1736-6844

Linnuhuvilised soovivad

Eesti Jahimees

Ajakirja Eesti Jahimees mai-juuni numbris on pikem lugu Matsalu linnuriigi ajaloolisest kaitsest peamiselt jahinduse vaatenurgast. Peep Männil jt tutvustavad samas numbris uuringu tulemusi, kus tehispesade abil uuriti metssea mõju metsisele. Ajakirja juuli-augusti numbrist saab lugeda kaelustuvi jahist ning arutletakse taas küsimuse üle, kas metssiga on ikka lindude kiska või raipesõoja.

Hirundo

Eesti Ornitoloogiaühingu teadusajakirja Hirundo aasta esimesest numbrist saab lugeda lindude välisparasiitidest ja nende mõjust suluspesitsetele, lindude isiksuse uurimisest ja rasvatihaste hemoglobiinitasemest. Vaata www.eoy.ee/hirundo.

Hirundo

